

- 3) пояснюючі (починаються зі слова «Чому?»);
- 4) творчі (у питанні є частка «якщо б», елементи умовності);
- 5) оціночні (вияснення критеріїв оцінки тих чи інших подій, явищ);
- 6) практичні (питання спрямовані на встановлення зв'язку між теорією та практикою).

Після вивчення матеріалу в учня сформується свій погляд на події. Кожен учень матиме можливість відстояти свою позицію, порівняти свої думки з іншими.

На уроках критичного мислення учні отримують задоволення від читання книжок, радість від пізнання нового, аналізують факти, події, явища, роблять самостійно висновки, ставлять запитання і творчо знаходять на них відповіді, слухають і поважають погляди інших, чітко висловлюють власну думку.

Уроки критичного мислення творчі, цікаві. В учнів зростає зацікавленість предметом, впевненість у своїх силах, бажання вчитися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баханов К. О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі / К. О. Баханов. – Запоріжжя, 2000. – 159 с.
2. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2004. – 192 с.
3. Терно С. О. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти / С. О. Терно. – Запоріжжя, 2009. – 268 с.
4. Іванова О. Навчаємо критично мислити / О. Іванова. // Відкритий урок. – 2007. – Лютий.
5. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Харків, 2011. – 176 с.

УРОК НА ТЕМУ «УКРАЇНСЬКІ МІСТА ТА РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА У XVI СТ.»

Історія України, 8 клас

Ігор КОЛЯДА, професор кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти Інституту історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук;
Володимир ІВАСІКІВ, студент Інституту історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова

Мета:

- розкрити особливості розвитку українського мистецтва та містобудування у XVI ст.
- сформувати в учнів уявлення про мистецькі стилі та видатних діячів української культури XVI ст.;
- проаналізувати розвиток української освіти та науки в XVI ст. та ступінь її впливу на мистецтво;
- розглянути процес окатоличення Правобережної України та його вплив на культурно-релігійне життя населення;
- розвивати в учнів розуміння причинно-наслідкових зв'язків, умінь аналізувати та логічно мислити;
- формувати дбайливе та бережне ставлення до пам'яток культури, етнічну, релігійну та культурну толерантність; естетичні почуття.

Тип уроку: комбінований.

Навчально-методичне забезпечення: Струкевич О. К., Романюк І. М., Пірус Т. П. Історія України: підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. – К. : Грамота, 2008. – 272 с. : іл.; Власов В. С. Історія України : 8 кл. : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / В. С. Власов. – К. : Генеза, 2008. – 304 с. : іл.; Швидько Г. К. Історія України, XVI–XVIII ст. : підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г. К. Швидько. – К. : Генеза, 2008. – 336 с. : іл.; Гісем О. В., Мартинюк О. О. Історія України 8 кл.: підруч.

для загальноосвіт. навч. закл. – Харків : АН ГРО плюс, 2008. – 259 с. : іл.; Україна: історичний атлас. 8 кл. – К., 2001.

ХІД УРОКУ

I. Перевірка домашнього завдання по темі: «Українська культура XVI ст.».

Фронтальне опитування:

Репродуктивна бесіда за запитаннями:

- Пригадайте, з якою персоналією пов'язане зародження українського книгодрукування? (І. Федоров).
 - Які були перші друковані книги на території України? («Апостол», «Буквар» 1574 р.).
 - Що таке «братства»? (Релігійно-громадські організації міського населення при православних парафіях в Україні та Білорусі в XVI–XVII ст.).
 - Коли і де виникає перша академія в Україні? (1577 р., Острог).
 - Хто був покровителем-меценатом академії в Острозі? (князь Костянтин – Василь Острозький).
 - Розкрийте зміст поняття «полемічна література» (жанр української літератури, присвячений суперечці (полеміці) навколо ідеї об'єднання церков).
- Індивідуальне опитування** вчитель організовує запропонувавши учням відповісти на проблемні запитання:

• Як події суспільно-політичного життя в Україні визначали особливості розвитку освіти у XVI ст.?

• Чому Президент України перед вступом на посаду присягає на Пересопницькому Євангелії?

II. Актуалізація опорних знань та мотивація навчальної діяльності.

У ході вступної розповіді, використовуючи структурну схему, вчитель актуалізує знання учнів з курсу всесвітньої історії.

У період із XIV–XVI ст. Україна перебувала під владою різних сусідніх держав, спочатку Велико-го Князівства Литовського, а після Люблінської унії 1569 р. – новоствореної Речі Посполитої. У цей період Україна відчуває потужний міжетнічний та культурний вплив Західної Європи, який охопив усі сфери суспільного життя українського населення. Тим не менш, українцям вдалось зберегти власну національно-культурну ідентичність, яка повною мірою втілилась у мистецтві XVI ст. Безпосередній вплив на українське мистецтво та культуру мали здобутки західноєвропейського Ренесансу, гуманізму, Реформації. Місто стає центром світського життя, а нові ренесансні та барокові стилі стають їх окрасою.

Отже, на уроці ми з'ясуємо особливості розвитку містобудування, архітектури та українського мистецтва у XVI ст.

Завдання: заповніть структурну схему «Культура України XVI ст.: чинники впливу».



III. Вивчення нового матеріалу.

1. Архітектура та містобудування.

а) світська архітектура.

Учитель, використовуючи доведення, розкриває впливи на розвиток архітектури України XVI ст.:

XVI ст. стало новим етапом у розвитку української архітектури та містобудування. Це було пов'язано з впливом європейських будівничих, які надавали мурованій архітектурі яскраво виражених рис пізнього Ренесансу, здебільшого у його північноіталійському варіанті. Так, з другої половини XVI ст. з'являються нові споруди барокового стилю. А першим архітектором італійського походження в Україні стає Петро з Риму, у 1543 р. він працював над спорудженням замку в Меджибожі та костелу в Бистриці. Італійцеві Джакомо Мадле-

но приписують авторство костелу бернардинців в Ізяславі на Хмельниччині. Себастьяно Браччі будував Успенську церкву на Подолі в Києві. В Острозі працював архітектор Петро Спердіо.

Отже, поява споруд барокового стилю, авторами яких були в основному архітектори-європейці, в Україні XVI ст. засвідчує початок нового етапу розвитку архітектури.

Завдання: скласти хронологічну таблицю «Архітектурні пам'ятки ренесансного стилю».

Дата	Пам'ятка	Італійський архітектор
1543 р.	замок у Меджибожі костел у Бистриці	Петро з Риму
XVI ст.	костел бернардинців у ізяславі	Джакомо Мадлено
XVI ст.	Успенська церква на Подолі в Києві	Себастьяно Браччі
1571 р.	Замок в Острозі	Петро Спердіо

Розкриваючи особливості містобудування Львова XVI ст., учитель застосовує методичний прийом образної розповіді:

У Львові XVI ст. проводяться значні фортифікаційні роботи, старі високі вежі-донжони із середньовічними гостроверхими шпильями, які, немов велетні, захищали місто впродовж століть починають ремонтувати. Округлий фундамент веж та велика кількість ширококутних бійниць знову забезпечують безпеку міста Лева. Після пожежі в 1574–1575 рр. відбудовують і міський арсенал. Він являв собою широку прямокутну споруду із високими та товстими стінами, а також масивними склепіннями. Для підвищення обороноздатності споруди вікон майже не було, а вхідні ворота зачинялися на декілька велетенських замків.



Львівський арсенал 1575 р.



Єзуїтський костел 1610–1630 рр.

Завдання: відповісти на запитання:

• Які архітектурні споруди Львова стали його окрасою у XVI ст.?

Розкриваючи особливості містобудування та житлового будівництва й формуючи уявлення про світську житлову забудову, вчитель використовує опис:

У другій половині XVI ст. значного поширення набуло світське муроване будівництво в містах. У містобудуванні типовою для України була така топографія. На укріпленому пагорбі розташовувався дитинець, де знаходилася влада чи проживав власник міста. Навколо нього поселявся посад (ремісники та торговці), який, власне, і формував місто. Це поселення оточувалося смугою валів і ровів, у міру заселення споруджувався інший пояс укріплень. Прикладом ренесансною забудови є Львів з його площею Ринок, на якій збудовані кам'яниці, що належать до найвизначніших зразків тогочасного світського будівництва на українських землях. Серед них центральне місце посідає будинок багатого купця грецького походження Костянтина Корнякта. Це єдина в тогочасній житловій забудові міста споруда, що розмістилася на двох будівельних ділянках. Спорудження палацу Корнякта завершено 1580 р., про що свідчить дата на порталі головного входу. Архітектор Петро Красовський спорудив у 1577 р. для міщанки Софії Ганель будинок, який називають Чорною кам'яницею.

Поза Львовом світська пізньоренесансна архітектура відома лише за окремими пам'ятками. Це, зокрема, громадські будівлі — перебудовані ратуші в Самборі та Кам'янці-Подільському. Скромнішими зразками світської житлової забудови є три збережені будинки з галереями в Жовкві та декілька значно перебудованих споруд у Кам'янці-Подільському.

Завдання: назвати найбільш відомі пам'ятки світської житлової забудови.

Для ознайомлення учнів із будівництвом замків та монастирів вчитель використовує розповідь:

Друга половина XVI ст. стала періодом активного будівництва та перебудови старих фортець. Усі замки та маєтки того часу мали свої функції та ознаки: адміністративну (ставали центрами земель), фіскальну (магнати мали право збирати податки із населення навколо міста, замку, фортеці чи монастиря) захисну (замок чи укріплений монастир ставав прихистком під час облоги або військових дій).

У 1561–1571 рр. в Острозі було перебудовано замок Острозьких.

Серед замків, споруджених у цей період, найдавнішою є укріплений палац Синявських у місті Бережани 1554 р. Він має форму багатогранника та каплицю Св. Трійці у внутрішньому дворіку.

Історичну роль замків важко переоцінити, адже вони в силу своєї багатофункціональності стали чи не основною архітектурною одиницею та центром магнатського управління аж до кінця XVIII ст.

Завдання: скласти тезовий конспект за розповіддю вчителя.

Пропонований варіант:

1. Друга половина XVI ст. – період активного будівництва замків.

2. Функції замків.

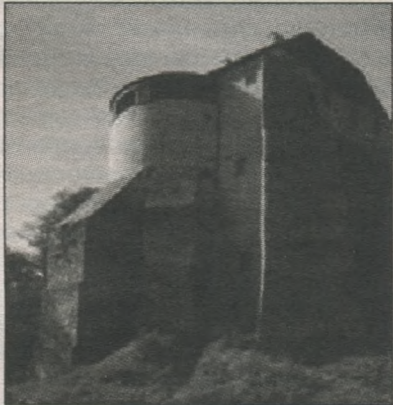
3. Замки – центри центром магнатського управління.

Формуючи уявлення про замок Острозьких та замок у Кам'янці-Подільському як найвидатніших пам'яток замкової архітектури XVI ст., учитель використовує картинний опис:

Кам'яна мурована фортеця в Острозі – це єдиний в Україні і Східній Європі одновежовий житловий замок, який зберігся до сьогодні. В ансамблї замку входять чотири основних будівлі: житлова оборонна Вежа мурована, Богоявленська церква, башта Нова та дзвіниця більш пізньої забудови (1905 р.). Найдавніша споруда фортеці – Вежа мурована (так її названо в акті від 1603 року про розділ маєтків князя К.-В. Острозького поміж його синами). Перші камені в її фундамент поклав ще Даниїл Острозький. Розміщена вона біля південно-східного рогу замково-го пагорба. Це досить рідкісний для України тип середньовічної башти-донжона. Розміри башти становлять 22х6,5 м. Її суворі об'єми, позбавлені яких-небудь архітектурних деталей, є найбільш яскравим утіленням оборонної архітектури Волині. У зв'язку з тим, що вежа поставлена на крутому укосі, з боку двору вона двоповерхова, а із зовнішньої сторони – чотириповерхова. Первинний вхід в башту розташовувався на рівні 8 м над землею, до нього вів дерев'яний пандус. На першому, напівпідземному, поверсі вежі тільки південна сторона виходить на денне світло. Там раніше були бійниці, з яких вели вогонь по ворогу. Перший поверх використовувався, насамперед, для оборонних потреб. Тут зберігалися запаси провіанту та харчів, в інших кімнатах – запаси зброї. В одній із кімнат напівпідземного поверху в давнину знаходився навіть колодязь. Тому в замку завжди було вдосталь води на випадок облоги. Колодязь зберігся і донині, однак до 60-х років минулого століття він стояв завалений. Копали, розповідають у музеї, не вглиб до води, а в сторони – шукали початок підземного ходу. За переказами, він починався саме з колодязя і вів до сусіднього Межирицького монастиря, що знаходиться за три кілометри від Острога. Однак підземелля так і не віднайшли.

На другому, або першому наземному, поверсі замку була банкетна зала. Нині тут зберігаються портрети князів Острозьких, Острозька Біблія і врятовані музейниками різноманітні експонати. Поряд із портретами великих князів – один із найцінніших експонатів музею – перша друкована слов'яномовна Острозька Біблія. На третьому поверсі замку були житлові кімнати князівської родини. І хоча 200 років тому вежа зазнала значних перебудов, деякі предмети давньої замкової архітектури збереглися, як, наприклад, ніша

в стіні, де ще й досі видно напис, зроблений у 1538 р., і каміні. Камінів у замку було 16, збереглося лише три. Але кожен з них і сьогодні можна використовувати за призначенням. Стоїть Мурована вежа на найдавнішій частині Острога – Замковій Горі. Раніше на Замкову гору вів дерев'яний міст, 200 років тому його розібрали. Тепер тут просто земляний насип, а на місці надбрамної вежі у 1905 р. спорудили дзвіницю. У 1913–1915 рр. башта була відреставрована і пристосована під історичний музей.



Замок Острозьких 1571 р.

Надзвичайно цікавою пам'яткою містобудування та архітектурного мистецтва є замок у Кам'янці-Подільському, який будувався протягом XIV–XVI ст. Найбільш ґрунтовні роботи по будівництву і перебудові окремих елементів замку здійснив архітектор Іов Претвич у середині XVI ст. Замість ветхих і тонких зубців він вмурував більш могутні, розширив подвір'я в напрямку мосту на р. Смотрич, вставив у башти багато нових біло-кам'яних одвірків з різьбою. Так, замок був не лише оборонною спорудою, а й витвором мистецтва. Цікаво, що замок будували майстри різних епох, але він зберігає композиційну і стилістичну єдність. Мистецтвознавці стверджують, що в Україні немає іншої подібної оборонної споруди, яка так гармонійно вписувалася б у ландшафт і була такою співвідносною зі скелястою горою. Мури і башти замку є ніби продовженням скель, на яких вони стоять.

Завдання: занотувати тезу до конспекту «Замок Острозьких 1571 р. – найвидатніші пам'ятки замкової архітектури в Україні та світі».

б) сакральна архітектура.

Формуючи уявлення про сакральне будівництва, варто зазначити, що разом із завершенням спорудження костелу Бернардинців у Львові у XVI ст. зводять і костел єзуїтів у бароковому стилі.

Зміст поняття «бароко» розкриває у ході пояснення:

Бароко – це характерний для європейської культури XVII–XVIII століть стиль бароко, який з'явився в італійських містах: Римі, Мантуї, Венеції, Флоренції. Бароко протистояло класицизму і раціоналізму. Характерною є пишнота, парадність, яскравість кольорів, контрастність, екстравагантність орнаменту, асиметрія конструкцій. У бароковій архітектурі панують сильні контрасти об'ємів, перебільшена пластика фасадів, ефекти світлотіні та кольору. Живопис і скульптура відзначаються декоративно-театральними композиціями, тонкою розробкою колориту і ефектів освітлення, ускладненою пластикою, парадністю.

У стилі бароко було споруджено костел за проектування архітектора Джакомо Бріано та домініканський костел у Кам'янці-Подільському, церкву Св. Флоріана у Шаргороді на Поділлі.

Завдання: занотувати до історичного словника визначення поняття.

2. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

У ході міркування вчитель розкриває особливості розвитку мистецьких жанрів у XVI ст.

З початку XVI ст. в Україні відбувається перехід до барокового мистецтва, яке охоплює усі галузі тогочасної культури. Чому ми можемо так стверджувати? На користь цього свідчать такі факти:

- Витончене бароко набуває поширення монументальному живописі, скульптурі, мініатюрі. Відомо, що уже в 1565 р. молдавський господар Олександр звертається до львівських братчиків із проханням розписати у бароковому стилі його палац у Яссах. Прикладом малярського розпису у раньобароковому стилі є розпис собору у Самборі Якубом Лещинським.

- Під вплив цього стилю потрапляє іконопис. Першою бароковою іконою написаною у 1599 р. стала «Богородиця Одігітрія з похвалою» маляра Федора.

- У книжній мініатюрі найвідомішою пам'яткою барокового стилю може слугувати мініатюра з Пересопницького Євангелія.

- З'являється світський портретний живопис, зразком якого може слугувати портрет Стефана Баторія, який створив для львівської ратуші Войцех Стефановський.

- Набуває поширення скульптурний портрет, який виконував роль надгробного пам'ятника. Так, у 1579 р. в Успенській Києво-Печерській лаврі було встановлено надгробок Костянтину Острозькому.

Таким чином, на зміну монументальному живопису прийшло високе бароко, яке охопило усі галузі тогочасного мистецтва, що було пов'язано

із впливом західноєвропейських митців та переходу від теологічного світогляду до гуманістичного. Формується нова світська міська культура, потребам якої відповідає напрям бароко, який прославляє людину, природу та нове розуміння навколишнього світу.

Завдання: відповідати на запитання:

• Які факти свідчать про поширення бароко в усіх жанрах образотворчого мистецтва в Україні?

Формуючи уявлення про розвиток графіки, граверства, скульптури та ужитково-побутового мистецтва, вчитель використовує розповідь з використанням тематичної таблиці:

У XVI ст. подальшого розвитку набуває графіка. Рукописні, а згодом і друковані книжки прикрашали заставками, кінцівками, великими орнаментованими літерами. Ренесансовий стиль вплинув і на цей вид мистецтва. Так, мініатюри Пересопницького Євангелія з рослинним орнаментом нагадують кращі зразки італійського орнаменту доби Ренесансу.

Поява друкарства спричинила і розвиток граверства, осередками якого були Львів і Острог. Так, львівський гравер Лавриш Филипович мав цілу школу малярів і граверів.

Набуває також розквіту різьблення по каменю і по дереву, дерев'яне різьблення в храмах.

Жанр мистецтва	Центри
Графіка	Пересопиця, Перемишль; автор дяк Григорій
Граверство	Львів, Острог; львівський гравер Лавриш Филипович
Скульптура	Львів, Київ
Ужитково-побутове мистецтво	Львів, Острог

Завдання: за розповіддю вчителя заповнити таблицю.

Уявлення про мініатюру XVI ст. вчитель формує за допомогою опису, використовуючи ілюстрацію «Сторінка Пересопницького Євангелія» (1556–1561 pp.):



Писець Пересопницького Євангелія – Михайло Василієвич, син сяноцького протопопа, працював над створенням пам'ятки під керівництвом архімандрита Пересопницького монастиря Григорія. Робота була розпочата 15 серпня 1556 р. в Дворецькому монастирі князів Жеславських, завершена – 29 серпня 1561 р. в Пересопницькому монастирі. Замовниками та меценатами виступали волинські князі: Настасія Юріївна Заславська-Гольшанська, її зять і дочка – князі Іван Федорович та Євдокія Чорторийські. Пересопницьке Євангеліє – перший із відомих перекладів канонічних текстів староукраїнською мовою. Ця унікальна пам'ятка рукописно-книжної культури України є еталоном волинської рукописної школи XVI ст. Вона не має собі рівних серед тогочасних пам'яток і за красою, витонченістю і довершеною орнаменту письма та художнього оздоблення. Рукопис писаний на пергаментних аркушах високої якості, різними типами письма – уставом (основний текст) та півуставом з елементами скоропису, темно-коричневим чорнилом та кіновар'ю. Для уставного шрифту Пересопницького Євангелія характерними є графічна виразність, декоративність і пропорційність, з використанням чітко виписаних літер розміром, який трохи менший у першій частині: 6–7х6–8 мм, з витриманими відступами між рядками. Рукопис багатий на численні заставки, ініціали, орнаментальні записів, колофонів, кінцівок, рубрикаційних і пунктуаційних знаків та інші прикраси. Зустрічаються контурні прості малюнки, елементи та мотиви зооморфного, антропоморфного і сюжетного орнаментів. Особливо відзначається високий рівень мініатюр, виконаних у традиціях іконописної школи того часу, а також оригінальність плетінчастої та рослинної орнаментики рукопису, яка, зберігаючи певну єдність з мистецтвом Відродження, має яскраво виражений характер українського книжкового мистецтва, тісно пов'язаного зі східнослов'янськими традиціями. Оздоблення виконане різнобарвними фарбами та золотом.

Майстер мініатюр Пересопницького Євангелія – Федуско, маляр з Самбора». Авторство мініатюр цієї найвідомішої пам'ятки української рукописної книги XVI ст. до сьогодні було невідомим. Львівський мистецтвознавець та художник Лев Скоп остаточно ідентифікував художника Пересопницьких мініатюр, використовуючи метод формального аналізу який широко застосовується для атрибутування творів у зарубіжному мистецтвознавстві, проте є малопоширеним в Україні.

Завдання: занотувати тезу

«Пересопницьке Євангеліє (1556–1561 pp.) – найвидатніша пам'ятка мініатюрного мистецтва в Україні XVI ст.».

3. Музика.

Висвітлюючи розвиток музики у XVI ст., учитель використовує розгорнуту характеристику, опираючись на структурну схему:

Поряд з образотворчим мистецтвом розвивається і музичне, становлення якого відзначається такими явищами:

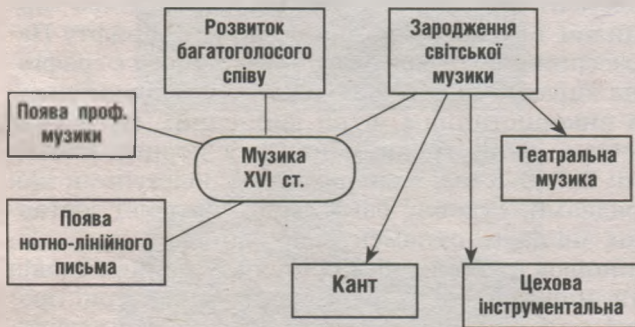
- процесом становлення професійної музики, цьому сприяло те, що в братських школах обов'язковим предметом був церковний спів і музична грамота;

- розвитком багатоголосого співу, який наприкінці століття був узаконений константинопольським патріархом;

- заміною недосконалої крюкової нотації нотного-лінійним письмом, що давало змогу точніше фіксувати багатоголосі музичні твори;

- зародженням світської музики в таких її жанрах, як міська побутова пісня (кант), цехова інструментальна й театральна музика. На зразок ремісничих в українських містах існували музичні цехи, члени яких грали на весіллях і святах.

Зміст понять «багатоголосий спів» та терміна «кант» учитель розкриває у ході пояснення:



багатоголосий спів – це хоровий церковний спів, призначений для супроводу церковної літургії;

кант – це міська побутова пісня комедійного або сатиричного жанру.

Завдання: за розгорнутою характеристикою заповнити схему «Розвиток музики в Україні XVI ст.» та занотувати до термінологічного словника визначення основних понять.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Коллективна робота з застосуванням репродуктивної бесіди:

- Які чинники вплинули на розвиток містобудування в Україні у XVI ст. Які нові типи будівель були споруджені?

- Назвіть замки та маєтки нового типу, які були споруджені впродовж XVI ст. Які їхні основні функції?

- Які нові риси у розвитку мистецтва були характерні для українського бароко XVI ст.? У чому полягає їхня відмінність від монументального мистецтва?

- З'ясуйте чому бароко так швидко змогло витіснити інші стилі в українському мистецтві XVI ст. Які чинники цьому сприяли?

- Наведіть приклади найбільш видатних пам'яток культури українського бароко XVI ст.

V. Підбиття підсумків уроку.

Узагальнення вчителя. XVI ст. стає переломним періодом у розвитку мистецтва, культури та містобудування на території України. Міста стають основними соціально-культурними, економічними та політичними центрами, які перебирають на себе основні суспільні функції. XVI ст. стає періодом найбільшого будівництва замків та маєтків нового типу, призначених для світських феодалів, магнатів та королів. Навколо них будуються нові міста, а їх архітекторами стають кращі будівничі Західної Європи. Територія України перебуває під впливом європейської культури в якій місто є центром життя. Але ще більше ніж у містобудуванні, вплив Західної Європи відчувається у мистецтві України XVI ст. Відбувається відхід від середньовічного монументального мистецтва та остаточний перехід до бароко. Воно проникає у всі галузі мистецтва та культури, стає домінуючим. Його основні риси це відмова від теологічних доктрин та перехід до людини, природи та світської думки європейського гуманізму.

VI. Домашнє завдання.

1. Опрацюйте текст параграфу підручника.
2. Заповніть порівняльну таблицю: «Іконопис: старий та новий стиль».

Іконопис	Риси	Спільні	Відмінні
Старий стиль			
Новий стиль			

3. Підготуйте відповідь на проблемне запитання:

- Чому архітектурні пам'ятки XVI ст. сконцентровані на правобережних і західноукраїнських землях?

- Чому появу гравюри пов'язують з початком книговидавництва?

4. Проаналізуйте документ:

Із Привілею 1596 р. львівського католицького архієпископа Д. Соликовського, виданого малярському ремісничому цехові.

Постановляємо, що усі братства і товариства художників, коли вони не створені згідно з приписами і в послухові католицькій церкві, треба розпустити. Бо хто ж не бачить, що товариства схизматиків порушують церковний лад і підривають послух римському костьолу, який єдиний є католицьким. Маючи це на увазі, признаємо недопустимим, щоб невільні й уперті користувалися тими самими, що й вільні, свободами та привілеями, бо могло би здаватися, що через спільне життя й користування спільною з католиками свободою вони утверджуються у своїй облуді... (Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XIV–XVII ст. – К., 1983. – С. 56).

- Про що свідчить наведений уривок з документа і чому Привілей був виданий католицьким єпископом, а не королем?